

Program kontinuálneho vzdelávania:

Artefiletika ako preventívna sociálno-výchovná činnosť v škole

Číslo akreditácie: 1786/2018- KV

**Artefiletika ako technika so zameraním na výtvarnú hru pre
rozvoj prosociálnych kompetencií v materskej škole**

Mgr. Gabriella Wittenberger

Sovička deťom, Malodunajská 41, 821 07 Bratislava

2021, Bratislava

Každý človek sa počas svojho života v nejakej forme stretne s tvorbou, či už v detstve alebo v dospelosti. Môže to byť tvorba rôznorodá: hudobná, výtvarná , literárna a pod. Vo väčšine prípadov sa pri tvorbe pozeráme na konečný výsledok, na výtvor, a ten sa hodnotí na základe rôznych kritérií. Mnohí sa práve preto obávajú vôbec sa pustiť do kreatívnej tvorby.

V artefiletike nie je dôležitý konečný výsledok, ale proces tvorenia, emócie, zážitky z tvorby. Každý nejakým spôsobom zanechávame za sebou stopu už od útleho detstva.

„Artefiletika je reflektívni, tvorivé a zážitkové pojetí vzdělávání, které vychází z umění a expresivních kulturních projevů (výtvarných, dramatických, hudebních a pod) a směřuje k poznávání i sebepoznávání prostřednictvím reflektivního dialogu o zážitcích z expresivní tvorby nebo vnímání umění.“ (Slavíkoví, Slavík, Eliášová; Dívej se, tvor a povídej! , str. 15)

Technika „Spoločné maľovanie“

V materskej škole sa často stretávam s problematikou keď sa dieťa zameriava na svoje ego, potreby a pocity ostatných detí v kolektíve sa posúvajú do úzadia. Z tohto dôvodu som vybrala aktivity, ktoré majú u detí podporiť prácu v skupine a zároveň poukázať na dôležitosť každého člena kolektívu.

Danú aktivitu som už niekoľkokrát opakovala v strednej skupine v našej materskej škole, tj. u 3-4 ročných detí vždy na tému týždňa.

Téma: Afrika

Pomôcky: rolka papiera, predkreslená šablóna Afriky, palety s farbami, štetce, poháre s vodou

Metodický postup:

Deti po príchode do triedy uvideli na stole nachystaný papier, obzerali sa za ním, ale napriek ich zvedavosti si prišli sadnúť do kruhu, ktorý robievame každé ráno. Okrem klasického raného kruhu som deťom povedala, akú aktivitu ideme robiť, že ju budeme robiť všetci spoločne, naraz budú maľovať. Opýtala som sa ich, čo si oni myslia, ako by mala práca prebiehať.

Deti si „samé“ stanovili pravidlá tvorby, ktoré som im chcela navrhnúť keby ich nespomenuli:

- Každý bude mať svoje miesto na papieri, ktoré si bude maľovať
- Farbu neprskáme na kamarátov, nekvapkáme ňou na zem
- Dávame si pozor na vlastné oblečenie, ale aj na oblečenie svojich kamarátov
- Nebudeme sa drgať, ani sa tlačiť pri stole

Deti si rad radom vybrali štetce, postavili sa k stolu podľa toho, kto z nich ktorú časť kontinentu chcel maľovať.

Pri namáčaní štetca do farby si dávali pozor, obchádzali sa, aby náhodou nenarazili do druhých.

Mapu nakoniec vymaľovali tak, že na nej neostal ani kúsok bieleho, keď sa blížili k časti, ktorú maľovalo iné dieťa, tak sa najprv opýtali, či môže dve časti maľbou spojiť.

Pri tejto práci si dali oveľa viac záležať ako na konečnom výsledku tak aj na celom procese tvorby, aby spolupracovali s ostatnými, aby výsledné dielo bolo naozaj spoločné.

Reflexia aktivity:

U detí strednej skupiny som si všimla, že si tvorbu oveľa viac užívajú, dajú si aj viac na procese záležať, keď majú pracovať spoločne.

Pri individuálnej práci mnohí z nich dokončia tvorbu ešte predtým, akoby druhí začali a už sa pýtajú, či sa môžu ísť hrať - z čoho potom vyplýva, že aj zvyšné deti, ktoré ešte pracujú, sa budú ponáhľať, aby sa mohli ísť aj oni hrať, dohadovať sa, kto má ktorú hračku a pod.

Spoločné aktivity sú pre nich pozitívnou výzvou, kde sa učia trpezlivosti, spolupráci a akceptácii tempa kolektívu.

Dieťa, ktoré pri individuálnej práci vždy skončí ako prvé, si zobralo za úlohu vymaľovať aj posledné biele miesto na mape, nad papierom naklonené hľadalo, či niekde nevynechali kúsok bieleho papiera.

Druhé dieťa, ktoré je zvyčajné zašpinené od hlavy po päty aj skrz zástery si dávalo takí pozor a bolo opatrné, aby nezašpinil ostatných, že aj jeho oblečenie zostalo nedotknuté.

Celkovo boli oveľa viac sústredení, a skrz rešpektovania ostatných sa učili aj svojim hraniciam a schopnostiam.

Technika „Prírodná mandala“

Ďalšia technika, ktorú som s deťmi využila bola tvorba spoločnej mandaly z prírodnín. Tentokrát aktivita nebola zameraná na jednu vekovú skupinu, ale bola použitá s celým kolektívom našej materskej školy.

Skupina detí: zmiešaná, 2,5-6 ročný

Téma: Plody jesene

Pomôcky: krieda, pozbierané prírodniny

Metodický postup:

Aktivita sa skladala z dvoch etáp. Ako prvé sme s deťmi počas vychádzky do vedierok pozbierali prírodniny: listy, gaštany, šišky, kamene, jarabinu...

Po príchode na dvor si deti prírodniny rozdelili na menšie kôpky, učiteľky sme nakreslili kriedami tvary mandál, do ktorých si potom deti ukladali pozbierané materiály.

- Deti si v skupinách rozdelili medzi sebou, kto ktorú prírodninu bude ukladať do tvaru.
- Stanovili si, že naraz budú ukladať vždy len jednu prírodninu.
- Dohodli sa že keď už jeden z kamarátom niečo niekde umiestnil, tak to nebudú prekladať.

Do prvej etapy aktivity sa aktívne zapájalo každé dieťa. Pri vyskladaní mandaly sa však už mladšie deti nechceli zúčastňovať, tvorili teda len staršie deti.

Reflexia aktivity:

Podobne ako u strednej skupiny, aj tu si deti dali oveľa viac záležať na tvorbe, ako inokedy.

Bolo počuť slová: *Podáš mi, pomôžeš mi prosím...*

Na záver aktivity deti samé povedali, že sa im spoločne dobre robilo, lebo keď aj niečo nevedeli spraviť, poprosili kamarátov o pomoc.

A keďže mandalu vytvorili spoločne, neriešili, či výtvor je krajší, boli spokojní so skupinovou prácou a výsledným dielom

Použitá literatura:

SLAVÍKOVÁ, SLAVÍK, ELIÁŠOVÁ. 2019. Dívej se, tvor a povídej!, Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1557-8

LIEBMANN, M. 2010. Skupinová arteterapie, Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-729-9